

Una derrota de la societat en el seu conjunt

Dv, 8/01/2021 per El Bon Pastor

[El Bon Pastor](#)

El Congrés de Diputats ha aprovat per àmplia majoria la proposta de llei orgànica de regulació de l'eutanàsia. El PSOE la va presentar el 15 de setembre i només en tres mesos se n'ha enllestit l'aprovació. Ara fa falta que es pronunciï el Senat, cosa que succeirà aviat en el sentit de ratificar la llei aprovada al Congrés. D'aquesta manera, en un temps rècord Espanya serà el sisè país d'Europa que admetrà l'eutanàsia activa, és a dir, la legalització d'un protocol destinat a facilitar que una persona que decideixi deixar de viure, ho pugui fer sense conseqüències penals -sempre i tant que es compleixin els mecanismes de control que la mateixa llei proposa. Per a alguns és una victòria de la democràcia i dels drets individuals de la persona. Per a d'altres -entre els quals em compto- és una "derrota", un "fracàs" de la societat en el seu conjunt, com es remarcava en la nota de la Conferència Episcopal Espanyola (11 de desembre de 2020).

És evident que en un tema sensible i carregat d'implícits morals no s'havia de córrer tant, sobretot en temps de pandèmia en què l'opinió pública està focalitzada, i lògicament preocupada, pel curs dels esdeveniments en un moment d'emergència social. S'ha volgut fer passar bou per bèstia grossa, i s'ha evitat volgutament el debat social. El debat intel·lectual i la participació popular, és a dir, la tan invocada i realment poc practicada democràcia participativa, ha estat inexistent. S'han sentit veus en el sentit que l'opinió pública era favorable a l'eutanàsia. Però, siguin quines siguin les xifres, és clar que no es pot legislar a partir d'enquestes. Calia escoltar les opinions de molta gent, els favorables a la llei i els contraris. Calia un debat públic i obert sobre el tema, que no quedés encapsulat en termes ideològics. L'eutanàsia no és un tema de dretes i esquerres, no és una qüestió que es pugui tractar frívolament a partir d'un dret individual a decidir, que l'Estat ha de recolzar. Lamentablement, hi ha hagut una acció estrictament política que encaixa prou bé amb el que passa en altres qüestions. Vivim en una societat altament polaritzada, i això comporta que la confrontació ocupi el lloc de la reflexió.

D'altra banda, cal preguntar-se si les persones democràticament escollides pel poble com a membres d'una cambra de representants poden arrogar-se el dret de decidir en nom de tots, sense debat social, sobre un tema que supera el marc estricte del joc polític i s'endinsa en el terreny dels valors morals de la societat. Aquest és un punt crucial, perquè toca els fonaments de l'Estat de dret. Cert que la frontera entre ètica i política és sempre complexa, però la llei de l'eutanàsia té uns continguts netament ètics, de moral social i pública, que van molt més enllà d'estratègies de partit. Calia que els legisladors es preguntessin si estaven moralment legitimats per a tirar endavant, sense debat, una proposta que afecta el dret a viure, i no solament el dret a morir. En un temps líquid com el nostre, en què tot sembla igual o bé poc diferent, el legislador no podia dir-se impunement que ningú no està obligat a complir una llei que regula una decisió personal. Aquest és un argument amb trampa, com si una llei no canviés res, com si fos quelcom neutre i sense efectes.

A Espanya s'ha fet el pas a l'eutanàsia activa, tal com ja des de fa anys es practica a Bèlgica, a Luxemburg, a Holanda i a Suècia -i en alguns estats dels EUA. A Suïssa es recorre al suïcidi mèdicament assistit. A França la llei Leonetti-Claeys

2016-87 de 2 de febrer de 2016, signada per François Hollande, va ser aprovada tan sols després de dos anys de debats públics intensos que van implicar tota la societat. Aquesta llei no admet l'eutanàsia activa i, malgrat això, pretén crear “nous drets a favor dels malalts i de les persones terminals” tot garantint la dignitat de la persona humana –que n’és el concepte clau. D’altra banda, els legisladors espanyols s’haguessin pogut informar sobre quina ha estat l’experiència real en els cinc països europeus esmentats que accepten l’eutanàsia activa. Haurien constatat que en aquests països moren dues o tres vegades més persones de les que permetrien els supòsits legals vigents. L’aplicació de la llei va molt més enllà de la lletra de la llei.

Sigui el que sigui, ara tenim davant nostre una llei que aviat es desplegarà amb mecanismes d’aplicació i reglamentacions que la implementaran. Cal, doncs, fer una tasca pedagògica per tal d’informar i mostrar els molts interrogants que planteja l’eutanàsia activa començant pel fet que la vida de cadascú és també dels altres. Si no fos així, si la vida no fos un seguit d’acompanyaments i d’atencions envers l’altre, aleshores molts no seríem aquí. Si algú no hagués lluitat, quan érem infants o joves o adults mentre som ancians, per la nostra vida, potser molts s’haurien quedat pel camí. Per tant, a l’hora de la malaltia greu o de la feblesa que acompanya la vellesa, la lluita per la vida revesteix tanta importància com la lluita per la vida que comença, abans i després del naixement. Un ancià és un tresor de saviesa i d’humanitat. Una persona malalta o afeblida és una ocasió per a treure les energies d’amor que tots portem a dins. Aquesta llei ha de ser una ocasió per a impulsar amb força l’atenció i la cura dels malalts crònics i dels ancians. Una llei com aquesta no s’aplica en els casos concrets si les persones estan envoltades d’un teixit d’estimació i d’afecte. L’Església i cada cristià ha de donar una resposta a tot el que suposa tenir cura de les persones que poden quedar interiorment malmeses o ferides per la manca d’afecte. Amb amor i cura de l’altre la temptació d’acabar amb la pròpia vida s’esvaeix. Ho demostra a bastament l’extraordinari text del profeta Elies en el seu camí cap a la muntanya de l’Horeb (vegeu Primer llibre dels Reis 19,1-18).

D’altra banda, cal posar damunt la taula, almenys, tres factors: els conceptes de fons (“eutanàsia”, “mort digna”, “acarnissament terapèutic”, “document d’últimes voluntats”, “suïcidi assistit”, “cures paliatives”, “sedació”), els criteris relacionats amb el final de la vida i els procediments aplicables a cada cas. La llei espanyola tot just aprovada no és, malauradament, una llei sobre el final de la vida, ni recull la complexitat de la qüestió. És una llei de direcció única que, com es llegeix en el preàmbul, pretén “salvaguardar l’absoluta llibertat de decisió descartant qualsevol tipus de pressió externa”. Ara bé, i si la decisió de la persona és la de mantenir-se en vida? Quines són les prestacions –sanitàries, econòmiques, de suport personal–, que l’administració, per llei, es compromet a oferir per tal de garantir el dret a viure dels qui el volen exercir, tot i que pateixin una malaltia greu i irreversible o bé una malaltia terminal? Optar per una vida digna és optar per una mort digna. Tothom vol tenir una mort digna, però “mort digna” i “eutanàsia activa” no són conceptes idèntics, com la llei aprovada, subtilment, pretén fer creure.

Un darrer punt. En aquest moment a Espanya quasi 25.000 ancians han mort per covid-19 o símptomes compatibles, quasi la meitat del nombre total dels morts per la pandèmia. A Catalunya el percentatge supera lleument el 50%. Es tracta d’una mortaldat sense precedents. Caldria anar a la passa de grip de 1918-1919 per trobar xifres encara més grans d’ancians morts en una pandèmia. Em pregunto si aquest era el moment oportú per promoure una llei que afecta directament els

ancians, persones de debilitat congènita. Ara que hem de plorar la mort de tants milers d'ancians i que, alhora, hem d'alegrar-nos pels molts milers que, de moment, a casa i a les residències, han estat estalviats de la mort gràcies a la tasca abnegada de tants infermers/res, cuidadors/es, auxiliars i metges, sostinguts per familiars i amics que els han encoratjat a viure -i que s'han sentit encoratjats pels mateixos ancians, desitjosos de sobreviure a la pandèmia!-, ara, dic, no era el moment de plantejar-se el tema de l'eutanàsia. Cal lamentar la manca de sensibilitat envers els milers i milers d'ancians que han decidit lluitar contra els confinaments i l'isolament i han optat per continuar en vida i no per morir. El seu exemple i la seva dignitat també han de ser inclosos en la memòria col·lectiva de la nostra societat.

Armand Puig i Tàrrrech

Rector de l'Ateneu Universitari Sant Pacià